

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio II. De inquisitione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

Tertio extinguitur per mortem rei delinquentis, ita ut ad pœnam corporalem hæredes rei condemnati non teneantur, nec ad pecuniariam fisco applicandam, si reus ante sententiam condemnatoriam criminis moriatur, nisi inter excepta crimina numeretur illud, de quo reus accusatus est, quo in casu etiam lite non contestatâ cum defuncto, contra hæredes proceditur; vel ex delicto civiliter tantum conventus fuerit, ad pœnam pecuniariam parti læsæ applicandam, quo in casu iterum hæredes ex bonis defuncti tenebuntur.

SECTIO II.

De inquisitionibus.

§. I.

De inquisitione in genere, & potestate inquirendi.

Inquisitio in genere dici potest, esse *alicujus criminis manifesti, ex bono & a quo à iudice competente, legitime (secundum jura & Canones) facta investigatio.* Et quamvis Iudex condemnare non possit aliquem, sine accusatore, non debet tamen semper esse accusatio formalis, sed sufficit sæpe accusatio virtualis, per publicam infamiam, indicia, &c. quæ locum faciunt inquisitioni.

Est autem triplex inquisitio; alia simpliciter generalis, sive generalissima, quæ fit ex mero officio Iudicis, neque personam aliquam certam, neque certo crimine expresso; an non committantur v. g. delicta quædam in civitate aliqua, &c. alia est inquisitio mixta partim

generalis, quoad personas, partim specialis quoad delicta, vel è converso, utrum Titius v. g. flagitia quædam patratit, vel à quo homicidium, quod commissum est, sit commissum. Aliademque est simpliciter specialis, tam quoad personam scilicet, quam quoad delictum, ut cum inquiritur, utrum Titius hoc homicidium commiserit; quæ inquisitio nonnunquam fit ex mero officio Iudicis; nonnunquam ad querelam alicujus, qui tamen accusatoris partes subire non vult; nonnunquam ad denuntiationem publici Officialis ad denuncianda delicta deputati. Potest autem quilibet Iudex sive Ecclesiasticus, sive Civilis fit, inquirere, modo sit Iudex competens, & reus, contra quem inquiritur, sit, saltem quoad illum articulum, super quo inquiritur, illius jurisdictionis. Et quamvis de jure Civili putent aliqui inquisitionem fieri non posse ex officio à Iudice, nemine denuntiante, aut querelante, ne videatur remedium extraordinarium, qualis est inquisitio, remedio ordinario, qualis est accusatio, præponi; de jure tamen Canonico, uti etiam hodie ex consuetudine de omnibus delictis per viam inquisitionis procedere possit Iudex, & factum jam fit remedium inquisitionis remedium ordinarium.

§. II.

An ad inquisitionem omnino generalem, vel mixtam requiratur, ut precedat infamia criminis, vel persona?

AD inquisitionem omnino generalem, uti in genere tantum inquiritur, utrum in tali loco vigeant aliqua
Xxx x 3. crimina

crimina, nulla præcedens infamia necessaria est, sed potest eam Iudex præcisè ex officio suo instituere. *c. 1. De offic. Iud. ordin. c. 5. §. sanè de censib. in 6. c. sicut olim 25. b. 2.* quia talis inquisitio cum non datur contra certam personam, sed præcisè ad emendandos mores, & purgandam rempublicam, publicâ auctoritate, nulli injuriola est; & hinc non tenetur interrogatus vi illius inquisitionis manifestare occulta crimina eorum, qui nullâ laborant infamiâ, aut quæ probare non potest, etiamsi sub juramento interrogetur, ad cavenda plurima incommoda iniustissimarum infamationum, nisi manifestatio talis ad emendandum tantum criminisum Iudici ut Patri, facta, necessaria esset, aut ad advertendum grave damnum.

In mixta verò inquisitione, si crimen quidem certum est, & publicum, auctor tamen illius nescitur, & de hoc inquiritur, cum nulla præcedente fama de persona aliqua particulati, non potest fieri specialis contra certam personam inquisitio, sed generaliter tantum inquirendum est, quis illud commiserit, ut Reipublicæ scilicet per generalem talem inquisitionem consulatur, nulli tamen in specie fiat injuria, si nullâ labore de tali crimine perpetrato publicâ infamiâ.

§. III.

An, & quâ ratione ad inquisitionem generalem contra personam aliquam particularem requiratur, ut præcedat illius infamia; & quomodo in tali inquisitione sit procedendum?

Plurima de utraque hac questione statuuntur in *Qualiter &*

quando 24. b. 2. quod videri potest, et quæ circa illa plurima annotat in hoc §. Auctor Method, quorum omnium brevis epitome esse potest primò, quod contra personam particularem, specialis inquisitio fieri non possit, nisi præcedat publica illius personæ circa delictum de infamia, ut dictum. Secundò, quod hoc vel maximè attendi debeat, & contra Prælatos, aut publicos magistratus inquisitio. Tertio, quod inquisitio facienda sit, in loco, ubi est infamia. Quarto, quod fama se sola, nec in criminalibus planam probationem faciat, & sepe in criminalibus nec semiplenam, nisi orta sit talis fama ex verisimilibus causis, & cooperetur, & verisimilibus aliis cooperetur. Quintò, quod sit clamorosa fama, quæ sæpius ad Iudicis aures pervenit, & notum habeat, non à viliibus, sed honestis personis, & si contra Prælatum sit facienda inquisitio, ut præcedat talis contra eum infamia, quæ sine scandalo dissimulari non possit. Sextò, quod præsumens debeat esse, contra quem fit inquisitio (nisi per contumaciam se absterit) & capitula, circa quæ futura est inquisitio, illi exponantur, ac testium qui interrogantur, nomina, ut defensionis, & exceptionis copiam habeat, & servetur debitus legitimæ correctionis ordo, ut primò quidem reprehendatur, deinde increpetur, cum comminatione pœnæ, ac postmodum suspendatur ab officio, vel beneficio, & tandem excommunicetur, prout præscribitur in *c. 1. Qualiter*, ex quo capitulo etiam habetur Prælatum, si per inquisitionem reus deprehendatur, non faciliè ab ordine deponendum, sed

ab administratione tantum amovendum, nisi delicti ratio, & infamationis periculum aliud jubeat.

§. IV.

In quibus casibus non requiratur necessarium ad specialem inquisitionem contra personam particularem de aliquo crimine, ut precedat illius infamia?

Primò non requiritur hæc præcedens, de aliquo particulari, infamia, si alia sufficientia, & legitima indicia contra eum pugnent, talia enim indicia sæpè fortiora sunt, quam ipsa præcedens infamia, ex levioribus sæpius conjecturis orta. Secundò non requiritur, si fiat inquisitio ad denuntiationem publici Officialis. Tertio, si pars, contra quam fit inquisitio, sine ulla præcedente infamia, aut contra quam à Principe fieri mandatur motu proprio, aut ex certa scientia, inquisitio, nihil opponat, nec reclamet, cum tamen sciat, contra se fieri inquisitionem, quia censetur talis favori pro se principaliter introducto, cedere, ut disponitur in c. 6. Si is, h. r. in 6. Quartò, quando inquisitio fit non ad effectum puniendi crimina, sed ad effectum corrigendi ob bonum animæ, qualiter fieri solet in visitationibus, in Episcoporum promotionibus, in ordinandis, &c. Quintò, quando inquisitio fit in crimine læsæ majestatis, in crimine hæresis, & in similibus gravibus, & periculosis criminibus, in damnum grave Reipublicæ, aut animarum tendentibus, &c.

§. V.

Quenam præterea jure Canonico statuta sint circa modum procedendi per inquisitionem specialem?

Primò statuitur in c. Qualiter 17. h. r. ut ordo juris in inquisitione servetur, qui in duobus potissimum consistit, primò, ut regulariter non fiat inquisitio, nisi contra infamatum, ut prioribus §§. dictum. Secundò, ut postquam de infamia constat, per testes, publicam famam, aut alia sufficientia indicia, &c. inquiratur de veritate criminis, ut ne scilicet inde nascantur injuriæ, unde jura nasci oportet.

Secundò statuitur in c. Cum dilecti 18. h. r. ut non recipiantur excusationes super confessione facta, si juravit prius confitens, quòd plenam & meram veritatem sit dicturus; recipiantur verò super confessis excusationes, si juravit tantum confitens, quòd velit ad interrogata respondere, & excusationes tales non perimant confessionem, sed eam tantum explicent, & declarent; cum juramentum religio in posteriori casu patiatur Confessorum explicationem, non autem in priore casu, ubi ab initio statim omnis veritas dicenda est.

Tertio statuitur in c. Cum oporteat 19. h. r. quòd inimici partis, contra quam fit inquisitio, sicuti ad accusandum non admittuntur, ita nec admittendi sint ad inquisitionem prosequendam, & testificandum; & cui simpliciter commissa est inquisitio super crimine, illi (tacite saltem) commissa etiam censeatur inquisitio super fama, quæ quasi præambula

bula est ad inquisitionem, & consequenter, cui principale commissum est, censetur etiam commissum hoc accessorium, nisi in commissione à Principe facto, assertivè etiam narretur, quòd de fama sibi jam constet, ut supra dictum.

Quartò denique in *c. Ad positionem* 22. *h. 1.* statuitur, quòd nec Legatus à Latere immiscere se possit, speciali à Papa factæ commissioni, de inquirendo contra aliquem, ut dictum; & quòd quilibet de universitate aliqua, contra quam inquisitio demandata est, singulariter excipere possit, si de quolibet in particulari inquisitio fiat; à toto ferè collegio, sive à majore illius parte, si contra totum Collegium communiter inquisitio fiat, cum in priore casu cujuslibet in particulari interesse agatur, in altero verò casu totius tantum communitatis.

§. VI.

Quæstiones nonnullæ circa modum procedendi per inquisitionem à Concilio Lateranensi præscriptum occurrentes proponuntur & resolvuntur.

PUterq; de primis tribus quæstionibus, quas habet author, ex dictis jã patet, vel speciale nihil asserunt: vicimū quæsitum est, quænam specialia sint observanda in inquisitione facta contra regulares. Respondetur, tria potissimū observanda esse, ut patet ex *c. Qualiter*. Primum est, quòd ordo juris non sit in inquisitione tali contra regulares quoad subtilitates, seu juris solemnitates exactissimè semper servandus, sed sufficiat veritatis probationem certam haberi.

Secundum est, quòd facilius Prælati regulares ab administratione remoti possint, quàm Prælati seculares. Tertium est, quòd contra regulares non ut exceptiones reperiantur, & admittantur, sicuti contra seculares, cum regulares in schola potiùs virtutum, quàm in foro & solemnitatibus juris vestiti esse debeant.

§. VII.

Qualiter puniendum sit crimen per viam inquisitionis probatum?

CONDEMNATUS & CONVICTUS DE CRIMINE per viam inquisitionis, non punitur pœnâ ordinariâ, sicuti à lego pro illo crimine, sicuti punitur damnatus & convictus per viam accusationis, sed punitur (saltem de jure Canonico) mitiore pœnâ, & arbitrariâ (ut in quibusdam casibus, quod contra eum sine accusatore procedatur, in aliis, in pœnâ scilicet mitiore, retereur) nisi crimen, quod per viam inquisitionis probatum fuit, tale crimen sit, ut etiam post pœnitentiam peractam impediendi ordinis suscepti executionem, aut transgressi retentionem, quæ criminis sui, quæ irregularitatem secum trahit, crimen simoniæ in acquirendo beneficio commissum, &c. quibus in casibus, eadem pœnâ etiam de jure Canonico debet inquisito imponenda esse, quæ imponitur per viam accusationis convicto & damnato. *c. Inquisitioni 21. h. 1.*

